

ภูมิอากาศจังหวัดชัยภูมิ

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชัยภูมิตั้งอยู่บนที่ราบสูงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 182 เมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 14,049.50 ตารางกิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 332 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดลพบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดชัยภูมิเป็นป่าเขา โดยเฉพาะทางตอนเหนือและทางตะวันตกของจังหวัดซึ่งเป็นที่ราบสูงและมีป่ามาก ส่วนทางตอนกลาง ตอนใต้และทางตะวันออกของจังหวัดเป็นที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชัยภูมิ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ซึ่ง 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดชัยภูมิมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดชัยภูมิ พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติหนาวเย็นจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ทำให้อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน สำหรับเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุม ลมที่พัดปกคลุมส่วนใหญ่เป็นลมฝ่ายใต้ และหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวร่อง

ความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยด้วย

อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดชัยภูมิพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขา อากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน และจะมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.8 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.9 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ซึ่งเคยวัดอุณหภูมิสูงที่สุดได้ 42.6 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2526 ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 6.3 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2503

ฝน

เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวเทือกเขาเพชรบูรณ์และเทือกเขาตองพญาเยื้องอยู่ทางทิศตะวันตก เทือกเขาสันกำแพงและเทือกเขาพนมดงรักอยู่ทางทิศใต้เป็นแนวขวางกั้นไม่ให้มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าปกคลุมได้สะดวก ทำให้บริเวณจังหวัดชัยภูมิมิฝนน้อย เนื่องจากฝนจะไปตกทางด้านตะวันตกและด้านใต้ของภูเขาเป็นส่วนใหญ่ โดยพื้นที่ทางด้านตะวันตกแนวติดต่อกับจังหวัดลพบุรีและจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นบริเวณที่มีฝนตกชุกมาก โดยเฉพาะบริเวณกิ่งอำเภอภักดีชุมพลมีปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปีมากกว่า 1500 มิลลิเมตร ส่วนบริเวณอื่นๆ มีฝนน้อยโดยเฉพาะบริเวณอำเภอเกษตรสมบูรณ์มีปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีต่ำกว่า 800 มิลลิเมตร สำหรับปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดชัยภูมิ 1137.2 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ยทั้งปี 102.6 วัน เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี ปริมาณฝนมากที่สุดใน 24 ชั่วโมง เคยวัดได้ 158.0 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2512

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านหรือเข้าสู่จังหวัดชัยภูมิมีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนาม กัมพูชาและลาวก่อนจะเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศร้อนอ่ออาก้างเป็นพายุดีเปรสชัน โดยที่พายุดีเปรสชันที่เคลื่อนเข้าสู่จังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่จะไม่ส่งผลกระทบมากนัก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากจนก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ในบางพื้นที่ สำหรับช่วงเวลาที่พายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไปจนถึงเดือนตุลาคม โดยเฉพาะเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมจะเป็นช่วงที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดชัยภูมิได้มากที่สุด

จากสถิติที่บันทึกตั้งแต่ปี 2494-2556 พบว่า พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านจังหวัดชัยภูมิมีทั้งหมด 9 ลูก และมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันทั้งหมด โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนมิถุนายน 1 ลูก (2512) เดือนกรกฎาคม 1 ลูก (2505) เดือนกันยายน 3 ลูก (2512, 2521, 2522) เดือนตุลาคม 4 ลูก (2506, 2509, 2510, 2524)

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดชัยภูมิ

สถานะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้รวบรวมจากผลการตรวจอากาศของสถานีตรวจอากาศชัยภูมิ (ประมาณละติจูด $15^{\circ} 48'$ เหนือ ลองจิจูด $102^{\circ} 02'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 182 เมตร) ได้ทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่างๆ วันละ 8 เวลา คือ 0100, 0400, 0700, 1000, 1300, 1600, 1900 และ 2200 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในรอบ 30 ปี ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลต่างๆ ได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังนี้

สถานีตรวจอากาศชัยภูมิ ตั้งที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ย

ค่าที่เป็นที่สุด

หมายถึงค่าเฉลี่ยคาบ 30 ปี (ระหว่าง พ.ศ.2524 - 2553)

“

ค่าสถิติตั้งแต่ พ.ศ.2494 - 2556

ศูนย์ภูมิภาค สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา
ตุลาคม 2556